

Portrettet

■ ALEXANDER WAHL • Fastlege i Oslo

Hvordan innreder vi legekantoret? Jeg har sett mange legekantorer som er like upersonlige som et tomt kjøleskap. Kanskje burde vi være mer bevisste på å fylle rommet med en stemning?

Av og til ser jeg meg selv i speilet, noen ganger sjekker jeg klesdrakten min. Som leger bør vi ikke støte noen med et sjuskete utseende. Det har jeg lært av mor. Også selve legekantoret representerer legen på et vis. Jeg har det litt for rotete; det har jeg lest på legelisten.no. Til gjengjeld har jeg pyntet med malerier på veggene. Jeg vil skrive om ett av dem, det fineste:

Det gir et visst «trykk» – vissheten om at man blir betraktet. Men blikket gjør at man strekker seg etter en viss standard, en mer verdig oppførsel, så lenge blikket er mildt og oppmerksomt. Ikke det at jeg tenker så mye på det, men av og til glir øynene mine langs veggen på legekantoret, og jeg blir fanget av dette blikket fra portrettet som henger der.

Den aldrende kvinnen er mor til en katolsk prest. Mor til en prest – er man stolt da? Eller trist? Det ble ingen barnebarn. Det ble mange tanker om tro og om Gud og om synd og forsakelser. Går det an å være prest uten fortvilelse? Går det an å være mor til en prest uten å ane fraværets smerte? Fravær av berøring, fravær av samtaler i natten. Kanskje prestens største trøst var at moren var stolt av sin sønn? For presten gjorde noe bra. Han hjalp min bestefar som var en fattig italiensk kunstner. Han trengte den hjelpen og ville yte noe tilbake. Så han malte prestens mor: først en studie i et lite format, så et stort bilde med fin ramme.

Bestefar arbeidet hardt og lenge. I timevis gikk penselen fra palett til lerret; det var et fysisk og mentalt strev, en pendling mellom aksept og forkasting av farger og streker, struktur og form. Det var et vågalt prosjekt å male en personlighet: Hvordan gir man liv til øynene? Hvordan vise silhuetten av en sjel? Og når blir man egentlig ferdig med et portrett av et menneske man vil ære?

Bestefar ble til slutt ferdig. Først med stu-

Prestemoren av Alberto Rosati

dien, så selve verket. Gaven var skapt – ut av et inderlig arbeid – og skulle nå overrekkes. Presten var spent og oppglødd, men kunne ikke skjule sin skuffelse da han fikk se portrettet av sin mor. Han ble faktisk sint og avviste bildet på stedet. Hvorfor?

Jeg ser på bildet nok en gang. Ansiktet har et grønnsløv som ser usunt ut. Kanskje har min bestefar sett en sykdom som er på vei. Eller kanskje hadde min bestefar – som Claude Monet – grå stær og så verden i et grelt, grønt lys. Katarakt betyr fossefall. Klart vann blir matt når det renner over kanten. Da maleren Claude Monet, som en pionerpasient fikk fjernet sine kataraktlinser, begynte han å male fargesprakende igjen.

Til tross for grønnskjæret liker jeg bildet, og flere pasienter har kommentert det i positive vendinger. Bildet er personlig, men ikke utleverende. Det setter en stemning i rommet. Hun lytter med et meditativt preg. Hun betrakter pasienten, hun betrakter meg. Hun er en påminnelse om at vi aldri er alene på legekantoret. Også pasienten foran meg observerer meg, og han har ingen taushetsplikt. Han har slekt og venner som lytter og vurderer mitt virke. Det trykket må jeg tåle. Og glemme. Og huske.

■ ALEXANDER.WAHL@HELSEBIBLIOTEKET.NO